

Villa Beekbergen, futuristische woning in het bos

Vanuit alle niveaus van de villa is de groene omgeving voelbaar. “Zo wilden wij het”, zegt Anton Schouten. Hij droomde er al enkele jaren van nog eens een huis te kunnen bouwen naar eigen ideeën. Als oprichter van een ingenieursbureau met een afdeling architectuur stoort het hem dat traditionele bouw de boventoon voert, terwijl architecten minimaal zes jaar

universitair worden opgeleid om spannende concepten te bedenken. Die creativiteit wordt gesmoord door bouwvoorschriften en andere regelgeving. Misschien, na zijn ‘pensionering’... Het bleef niet bij een droom. Villa Beekbergen is al vijf jaar heerlijke realiteit. Een evenwichtige creatie van architectuur, ingepast in een weldadig groene omgeving.

GRASSEN EN ORGANISCHE HAGEN GEVEN ZICHT OP 'WELDADIG GROEN'

Tekst en foto's: Julia Voskuil

Toen Anton en echtgenote Hannie Kempink een tweeënhalve hectare grote bouwkaavel in de bossen van de Veluwe (provincie Gelderland, Nederland) ontdekten grepen ze direct hun kans. Vier jaar later was de droom werkelijkheid en konden ze hun intrek nemen in een woning die helemaal naar hun idee was gebouwd, kegelvormig en met een plat dak, opgetrokken uit beton en veel glas. Een woning met een futuristische uitstraling, die ruimschoots aan hun verwachtingen voldoet. Door de drempelloze inrichting en de lift is het een levensloopbestendige woning, waarvan ze hopen tot op hoge leeftijd te mogen genieten. Villa Beekbergen telt vijf verdiepingen, deels onder de grond, en zeven niveaus. "Het zwembad ligt op de bovenste verdieping, daar is het altijd lekker warm." Anton maakt graag niet voor de hand liggende keuzes met de daarbij horende technische uitdagingen.

Tuin- en landschapsarchitect Jaap Poortvliet/BNT werd in de arm genomen voor een visie over de inrichting van de buitenruimte. "Een bijzondere uitdaging, want de aanwezigheid van het Veluwse stuwwallencomplex – een overblijfsel uit de voorlaatste IJstijd – zorgt voor aanzienlijke hoogteverschillen en geeft het terrein een geheel eigen dynamiek. Zo is het verschil tussen het woonniveau en de lager gelegen bosvijver maar liefst 10 meter! Dat maakte interessante oplossingen mogelijk."

Foto's

- 1 Vanaf de parkeerplaats voor bezoekers voert een pad van betonplaten via een gebogen loopbrug naar de entree.
- 2 Het in beton en glas uitgevoerde futuristische ontwerp is stevig verankerd in de omgeving met weelderige groepen siergras, omrand door organische geschoren beukenhagen.

Ingebed in omgeving

De bouwplannen waren al tamelijk concreet toen Poortvliet en Partners tuin- en landschapsarchitecten/BNT bij het project werd betrokken. "In het glooiende bosperceel was de bouwplek bepaald en het fundament gelegd. Voor het overige was het een en al zand met grote hoogteverschillen. Voor de architect gaf dit zowel kansen als restricties en hetzelfde gold voor de buiteninrichting. De futuristische en minimalistische architectuur in combinatie met de aanzienlijke hoogteverschillen in het terrein, vroegen externe deskundigheid. Een tuinconcept met

bloemenborders zou hier niet passen, temeer omdat de opdrachtgevers heel erg van het buitenleven houden maar geen tuiniers zijn. De honden zouden buiten vrijelijk moeten kunnen dollen en zo waren er nog wat wensen. En, heel belangrijk: vanuit de woonniveaus zou naar alle kanten zicht op groen moeten zijn. Het was een ontwerp-opdracht vol

Organische vormen

uitdagingen, in creatief en technisch opzicht. De villa een stevige inbedding geven in de bosrijke context, was van meet af aan een van mijn uitgangspunten”, zegt Jaap Poortvliet.” Het resultaat is innovatieve architectuur en sober maar weldadig groen binnen het landschappelijk kader. “De woning moest niet ‘zwemmen’ in het bosgebied, maar daarin worden verankerd.” Hier is te zien hoe contrast tot evenwichtigheid kan leiden.

Een slingerende haagstructuur van rode beuk is gebruikt als begrenzing van de tuin en het bos.

Jaap Poortvliet: “Een woning met een kegelvormige betonnen structuur, vier enorme kokerramen en een gedeeltelijke ronde kap van riet, is in vormgeving en materiaalgebruik zo uniek, dat de buitenruimte een vergelijkbaar niveau verdient. De plek in het bos is vooral dichtbij de villa verbijzonderd en getransformeerd tot een aangename buitenruimte. De wens van de opdrachtgevers, “maak voor ons een grassentuin”, is hier in een bijzonder ontwerp uitgewerkt. Een organisch gevormde haagstructuur met rode beuk vormt het landschappelijk kad-

er van de grassentuin. Binnen die structuur zorgen grote groepen grassen, slingerende paden en open plekken voor een harmonieus samenspel met gefilterd zonlicht. "De aanwezige niveauverschillen rondom de woning vormden het uitgangspunt voor de gebogen lijnvoering van de paden en de grassenbeplanting. Wij hebben ons hiervoor laten inspireren door de vloeiende lijnen van de Savoy Vaas van Alvar Aalto, een ontwerp uit 1936 van deze beroemde Finse architect en industrieel ontwerper." Bij het diep gelegen keukenterras is de keus gevallen op kleinbladige bamboe. De sierlijke vorm verzacht de betonnen wanden en maakt er met het zacht ritzelende groen een bij uitstek intieme ruimte van.

Siergrassen zijn in grote groepen toegepast, slechts enkele soorten die niet of nauwelijks bloeien zoals de hoge *Miscanthus sinensis* 'Gracillimus' en de lage bontbladige *Carex morowii* 'Variegata'.

Het ontwerp bij de woning is sober en rustig. Door de massaliteit van de plantgroepen is een goede verhouding ontstaan tot het bouwvolume. De architectuur wordt door de beplanting ondersteund zonder op de voorgrond te komen en verzacht waar dit past. Voor de hagen is rode beuk (*Fagus sylvatica* 'Atropuniceae') gebruikt, pootgoed uit geselecteerd zaad en wisselend geplant in 2 tot 5 rijen.

Materiaalgebruik

De paden tussen de beplanting zijn uitgevoerd in half-verharding. Gebroken natuursplit (Ardenner split, antraciet) geeft de tuin een natuurlijke uitstraling. De opdracht was: gebruik voor de buitenruimte bij voorkeur beton en roestvast staal. Trappen en hoofdpaden zijn daarom van beton, de rand van de terrasvijver is van roestvast staal.

Vanaf de hoog gelegen parkeerplaats wordt de toegang tot de woning gevormd door grote Esticon betonplaten, losjes geaccentueerd door organische geknipte beukenhagen, een mooi contrast. "De 1.90 meter brede gebogen metalen cassettebrug was gedeeltelijk te steil, zodat ik heb voorgesteld enkele delen weg te laten en daarvoor in de plaats antracietkleurige Esticon betonplaten tussen de brugwanden te schuiven. De platen zijn op een (afwijkend) formaat van 1,90 x 2.00 m passend gemaakt. Het vakgebied van de tuin- en landschapsarchitect reikt verder dan alleen groen", aldus Jaap Poortvliet. Hij heeft veel gevoel voor architectuur, waardoor zijn ontwerpen een weldadig evenwicht uitstralen.

Foto's

- 1 De woonverdieping is verdeeld over twee niveaus, met aansluitend een vlonderterras met strakke vijver.
- 2 Het vlonderterras is gesitueerd op het zuiden, zodat het er ook in het voor- en naseizoen goed toeven is.
- 3 Aansluitend aan de keuken ligt een verdiept eetterras; het ritzelende groen van bamboe verzacht de betonnen keerwanden en zorgt voor een intieme sfeer.

2

3

Bosvijver met waterdichte bodem

Op het 2,5 hectare grote perceel zijn in het begin van de herinrichting diverse dennen (*Pinus*) en sparren (*Abies*) gedund. Het meest waardevolle naaldhout, alsmede loofhout (zomereik, beuk en berk) en een deel van de onderbegroeiing zijn gehandhaafd. De oprit vanaf de openbare weg doorsnijdt een deel van de stuwwal, wat met betonnen wanden is gemarkeerd. Vergelijkbare betonwanden maar dan tot 4.00 meter hoogte, lopen langs de oprit van de inpandige garage, zodat deze op een laag niveau kon worden aangelegd. Deze constructie geeft visuele stabiliteit aan de woning. De villa komt daardoor als het ware uit de stuwwal omhoog.

Behalve voorzieningen zoals een gereedschappenshuur, paardenstal, hobbykasje en tennisbaan, die met paden aan elkaar zijn verbonden, ligt op het laagste niveau van het terrein een natuurlijke bosvijver. "Om het waterniveau op peil te houden is een waterdichte bodem van Trisoplast aangebracht, een mengsel van zand, bentoniet en polymeer. Een laag van circa 7 centimeter dik is voldoende om een waterdichte bodem te maken. Trisoplast oogt als zand en heeft daardoor een natuurlijke uitstraling. Aangezien het een plastisch product is, veroorzaakt een natuurlijke oeverbegroeiing met riet geen lekkage." Bij de vijver ligt een vlonder voor ligstoelen. Op een zwoele zomeravond is het hier goed toeven, terwijl het 's winters een verstilde ruimte is.

Onderhoud beplanting

De beplanting van een perceel van deze omvang heeft permanent onderhoud nodig. "In het bos moeten bijvoorbeeld Amerikaanse vogelkers ('bospest', *Prunus serotina*) en braam onder controle worden gehouden. De grassentuin rond de woning heeft niet veel onderhoud nodig. Zodra de beplanting zich sluit krijgt onkruid weinig kans. In het vroege voorjaar worden de hoge soorten afgeknipt. Ze zijn niet wintergroen maar hebben als verdord wintersilhouet wel sierwaarde. Soms is hier en daar inboeten nodig. De onverwachte en extreme kou in februari 2012 heeft bijvoorbeeld uitval veroorzaakt bij *Carex*.

Door de beukenhagen van jongs af aan te snoeien, hebben de planten een goed vertakte structuur gekregen. Eenmaal op hoogte en in vorm gebracht is 1 à 2 maal snoeien per seizoen voldoende.

De bamboe bij het verdiept liggende eeterras bij de keuken, vraagt nauwelijks onderhoud. Dor blad wordt verwijderd en de bamboe mag zich vrijelijk ontwikkelen, zonder kans te gaan woekeren. □

Foto's

- 1 Ook het winterbeeld van het siergras is aantrekkelijk en flankert het pad van betonplaten vanaf de entree naar de parkeerplaats voor bezoekers.
- 2 Verstild winterbeeld van de lager gelegen bosvijver, die in de zomer als zwembad kan worden gebruikt.
- 3 De terrasvijver in de winter, omzoomd door grassen en hagen in wintertooi.

Foto's

- 4 Opdrachtgever Anton Schouten (links) vertelt over de totstandkoming van het zijn project; binnen het kader van specifieke wensen en bouwtechnische eisen wist Jaap Poortvliet (rechts) tot een uniek en passend ontwerp te komen voor de buiteninrichting, bestand tegen ravottende honden en beperkt in onderhoud.
- 5 De organisch geschoren beukenhagen geven spanning aan het wollige groen van *Miscanthus sinensis* 'Gracilimus', een siergras dat bewust is gekozen vanwege geringe bloei. Achter de haag van rode beuk groeit een walnoot, een wens van de vrouw des huizes.
- 6 De ontwerptekening toont de beplantingsstructuren rond de villa en de inbedding in het bosperceel; de onverharde oprijlaan onderin voert naar de inpandige ondergrondse garage en verderop naar de bezoekers parkeerplaats.

4

5

BEPLANTING

Miscanthus sinensis 'Gracilimus', 5 st/m²
Carex morrowii 'Variegata', 7 st/m², 9 in de randen
Fagus sylvatica 'Atropunicea', 80-100, 5 st/m², wisselend aantal rijen (2 à 5)
Phyllostachys nigra, tot 5 m hoog, matig winterhard, zon, woekert
Ophiopogon planiscapus 'Nigrescens'

6

VILLA BEEKBERGEN IN 'T KORT

Ontwerp: Ger Kengen, architect en mede-eigenaar Factor Architecten

Opdrachtgevers: Anton Schouten en Hannie Kempink

Materiaal: betonnen prefab elementen, kokerramen, rieten kapdeel

Constructie: kegelvormige dragende betonnen buitenschil, voldoende draagkrachtig om op de bovenste verdieping een zwembad te situeren.

Inpandig: vrij geplaatste wenteltrap naar tussenverdiepingen; centrale glazen lift voor alle niveaus

Inhoud: circa 2800 m³

Buitenruimte: Poortvliet & Partners tuin- en landschapsarchitecten bnt, Beekbergen

www.villabeekbergen.nl

www.poortvlietenpartners.nl

De wensen van de opdrachtgevers prikkelde Factor Architecten om met een spraakmakend concept te komen. De voorgestelde vorm sprak direct aan, evenals het materiaalgebruik. Aanpassingen van het ontwerp hadden vooral betrekking op de inwendige indeling, zoals doorzicht naar alle kanten vanaf de woonniveaus. Er is intensief overleg geweest tussen de opdrachtgevers en Ger Kengen, voor beide partijen een inspirerend en spannend traject. De woning is niet zichtbaar vanaf de openbare weg, wat goedkeuring van het ontwerp vereenvoudigde. "We hebben er zelfs een compliment voor gekregen van de gemeente Apeldoorn en nadien de Architectuurpublieksprijs en een nominatie voor de Betonprijs", zegt Anton Schouten trots. "Ik beschouw de woning ook als project. De buitenruimte is ook al gebruikt als filmset!"